

**LÆRING FRA
DK2020**

-

**PILOTKOMMUNER PÅ VEJ
MOD KLIMANEUTRALITET
OG KLIMAROBUSTHED**

Oktober 2021

Redaktør og design

Kathrine Østergaard Wehrs, researcher, CONCITO

Redaktion

Anna Esbjørn, programchef, CONCITO
Inge Nilsson, seniorkonsulent, CONCITO
Henrik Gudmundsson, seniorkonsulent, CONCITO
Tobias Johan Sørensen, klimaanalytiker, CONCITO
Laura M. V. Knudsen, projektmedarbejder, CONCITO

Udgiver

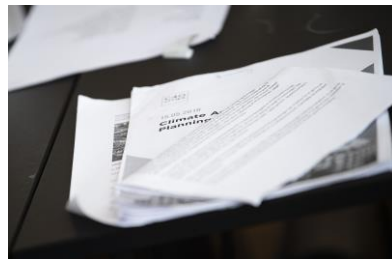
CONCITO - Danmarks Grønne Tænk tank
Læderstræde 20, 1201 København K, Danmark

Foto

Claus Fisker

DK2020

Rapporten er finansieret af Realdania som en del af projektet DK2020. Rapportens konklusioner og anbefalinger er alene udtryk for CONCITO-sekretariatets faglige vurdering.

Forord

I 2019 blev 20 danske kommuner en del af DK2020 pilotprojektet og forpligtede sig hermed til at udvikle klimahandlingsplaner, der flugter med Parisaftalen. Planerne skal vise, hvordan kommunerne bliver klimaneutrale og klimarobuste senest i 2050 med ambitiøse delmål på vejen. Målene er vidensbaserede og dækker alle sektorer inden for kommunernes geografi.

DK2020-arbejdet tager udgangspunkt i C40s internationale standard for klimaplanlægning, *Climate Action Planning Framework*, og går i fodsporene på de mest klimaambitiøse byer i verden. De danske DK2020-kommuner har dog ikke blot anvendt den internationale standard, men også videreudviklet arbejdet med lokale klimaindsatser til inspiration for flere typer af byer og kommuner i både Danmark, Norden og resten af verden, bl.a. kommuner i det åbne land.

Det er foreningen Realdania, der sammen med det internationale bynetværk C40 Cities og CONCITO – Danmarks Grønne Tænketaank, står bag DK2020 pilotprojektet. Siden er DK2020 vokset til et større partnerskab bestående af Realdania, KL og de fem danske regioner, som gennemføres i samarbejde med CONCITO og C40 som videnspartnere. På nuværende tidspunkt er 94 danske kommuner en del af DK2020.

I denne publikation præsenteres inspirerende eksempler fra de første 20 kommuners klimaplanlægning i DK2020. Kommunerne kan hver især inspirere med deres respektive klimaplanlægning og indsatser – men også med deres samarbejde i DK2020, der har skabt en samlet platform for viden og erfaringer og samtidig en fælles vision og retning for de danske kommuners bidrag til realisering af de nationale klimamål og Parisaftalen.

Fra Realdanias side glæder vi os over, at DK2020 har bidraget til, at så mange danske kommuner har ladet sig inspirere af C40-byerne og fundet mening i at arbejde inden for et fælles rammeverk for klimahandling. Kommunerne viser herigennem os – og hele verden – beslutsomt og handlingsorienteret klimalederskab. Vi ser frem til det videre samarbejde i DK2020 – Klimaplaner for hele Danmark.

Pelle Lind Bournonville

Projektchef, Byernes klimaindsats, Realdania

INDHOLD

Introduktion til DK2020	4
Inspiration fra frontløberne	7
Klimaneutralitet	8
Klimarobusthed	11
Inklusion og merværdier	13
Samarbejde og styring	15
Læring fra DK2020.....	19
I fodsporene på DK2020	20
Planerne i praksis	24
Anbefalinger	28
Metode.....	32

 En kommune uden en klimaplan er som et skib uden ror.

- Søren Hermansen, direktør for Samsø Energiakademi

INTRODUKTION TIL DK2020

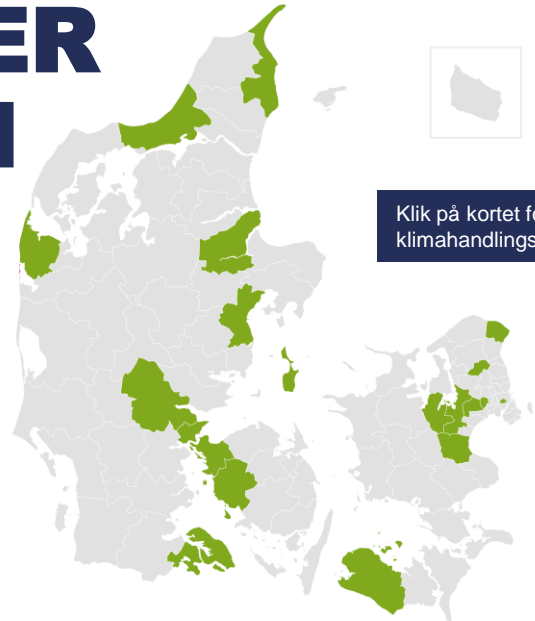

20 KOMMUNER VISER VEJEN

I 2019 indtrådte 20 danske kommuner som deltagere i DK2020-projektet, der var igangsat af Realdania i samarbejde med C40 Cities og CONCITO. Målet med DK2020 var og er fortsat at hjælpe kommunerne med at igangsætte klimaplanlægning med et ambitionsniveau, der lever op til Parisaftalens mest ambitiøse målsætning om at begrænse den globale opvarmning til maksimalt 1,5 grader.

DK2020 har sin baggrund i rapporten Deadline 2020, der blev udgivet i kølvandet på Parisaftalen i 2016 af C40 Cities og konsulentbureauet Arup. Rapporten påpeger, at verdens byer og kommuner kan bidrage med op til 40% af de CO₂-reduktioner, der er nødvendige for opnåelse af Parisaftalens målsætninger. C40 Cities har siden rapporten udviklet Deadline 2020-programmet til at understøtte og give en ramme for de nu 97 medlemsbyers arbejde med at udvikle klimahandlingsplaner, der lever op til C40 Cities' globale standard for pariskompatibel klimaplanlægning - Climate Action Planning Framework (CAPF).

Det er med udgangspunkt i CAPF, at de 20 udvalgte danske kommuner nu har udviklet, opdateret eller tilpasset deres klimahandlingsplaner til at være pariskompatible ud fra C40 Cities' globale standard.

Klik på kortet for at finde klimahandlingsplanerne

I DK2020 har kommunerne fået mulighed for at følge i fodsporene på nogle af verdens mest klimaambitiøse byer. Samtidigt har de 20 danske kommuner gjort sig erfaringer med brugen af CAPF i en kommunal kontekst til inspiration for mindre byer og kommuner internationalt. De 20 deltagende kommuner har således været frontløbere i både Danmark og globalt og har været med til at skrive international klimahistorie.

Formålet med denne publikation er at fremhæve særligt inspirerende eksempler fra de deltagende kommuners klimaplanlægning, så andre kommuner og byer i Danmark, Norden og internationalt kan lære af DK2020-kommunernes erfaringer. Derudover præsenteres resultaterne af CONCITOs evaluering af DK2020 pilotprojektet.

” **Den helt store gevinst ved DK2020 er, at det nu er langt over halvdelen af de danske kommuner, der går efter meget ambitiøse mål og delmål.**

- **Simon Kjær Hansen, tidligere Managing Director, Climate Solutions and Networks, C40 Cities Climate Leadership Group**

INTERNATIONAL KLIMASTANDARD

Kommunernes klimahandlingsplaner er i DK2020 blevet godkendt som levende op til C40 Cities' globale standard for pariskompatibel klimaplanlægning. C40 Cities definerer en pariskompatibel klimahandlingsplan som et strategisk dokument (eller en række planer og dokumenter), der skal levere på følgende fire nøgleelementer.

Klimaneutralitet

En klimahandlingsplan skal udvikle et handlingsforløb, der viser vejen til en klimaneutral kommune inden udgangen af 2050, inklusiv ambitiøse delmål.

Klimarobusthed

En klimahandlingsplan skal anskueliggøre, hvordan kommunen planlægger at tilpasse sig – og forbedre sin modstandsdygtighed over for de klimaforandringer, der kan ramme både nu og i fremtidige klimascenarier.

Inklusion og afledte effekter

En klimahandlingsplan skal engagere lokalsamfundet og beskrive de sociale, miljømæssige og økonomiske gevinster og merværdier, man kan forvente som følge af implementering af planen og være med til at sikre en retfærdig fordeling af disse gevinster og merværdier til indbyggere og lokalsamfund.

Samarbejde og styring

En klimahandlingsplan skal beskrive kommunens beføjelser og kapacitet samt de samarbejdspartnere, der skal inddrages for at sikre indfrielsen af kommunernes klimamålsætninger inden for både reduktion og klimatilpasning.

Det er inden for disse fire nøgleelementer, at der i det følgende kapitel vil præsenteres inspirerende eksempler fra de første 20 kommuner, der har deltaget i DK2020.

Climate Action Planning Framework (CAPF) – en international standard for klimaplanlægning

Med CAPF har C40 Cities udviklet en ramme for planlægning af lokale klimatiltag. CAPF præsenterer de grundlæggende elementer i en pariskompatibel klimahandlingsplan fordelt på tre søjler:

1. Tilslutning til klimamål og samarbejde
2. Identifikation af udfordringer og muligheder
3. Fremskyndelse og implementering af gennemgribende strukturelle tiltag

Læs mere om CAPF [her](#).

” **Jeg har været glad for CAPF. Det er tydeligt, at alle de erfaringer, der er samlet i C40 er en overbygning på tidligere klimaplaner, der hidtil har fokuseret meget på klimareduktion og ikke tænkt de andre aspekter ind. Det er en mere moden måde at arbejde med klima på.**

**- Tina Unger, programleder
fødevarer, erhverv og bæredygtighed
i Lejre Kommune**

**INSPIRATION FRA
FRONTLØBERNE**

KLIMA- NEUTRALITET

I DK2020 har kommunerne forpligtet sig til at opnå nettonuludledning senest i 2050 og sætte ambitiøse delmål.

At være en klimaneutral kommune defineres i DK2020 på følgende måde:

- Nettonuludledning fra energiforbrug i bygninger, transport, landbrug og industri (scope 1)
- Nettonuludledning fra anvendelse af energi fra forsyningsnettet (scope 2)
- Nettonuludledning fra affaldshåndtering inden for byens grænser (scope 1 og 3)
- Mindsket udledning af drivhusgasser som følge af varer og tjenester produceret uden for byens grænser, der forbruges af byens indbyggere, virksomheder og offentlige sektor (scope 3), hvor det er muligt.

Omstilling af den lokale færgedrift med biogas fra landbruget

Samsø Kommune beskriver etableringen af et biogasanlæg på øen som den vigtigste enkelthandling, der ved at producere brændstof til øens to bilfærger kan halvere transportsektorens emissioner. Derudover bidrager biogasanlægget til at mindske landbrugets udledning af metangas fra staldene. Kommunen har et mål om, at al gylle behandles i biogasanlæg i 2025. Etableringen af biogasanlægget er en stor investering i forhold til kommunes størrelse, men med den lokale produktion af brændstof sikres både stabile brændstofpriser og skabes lokale arbejdspladser. Udover biogasanlægget reduceres emissioner fra landbruget bl.a. ved at udtage landbrugsjord til skovrejsning eller vådområder. Udover omlægningen til biogas reduceres transportsektorens udledninger også ved omlægning af busser og renovationskøretøjer til biodiesel.

Tre drivhusgasregnskaber og udfasning af biomasse

I Køge Kommunes "DK2020 Klimaplan" præsenteres tre forskellige drivhusgasregnskaber. Udover et regnskab for kommunen som geografisk område præsenteres et regnskab, hvor udledninger fra afbrænding af biomasse medtages, samt et regnskab hvor udenlandske emissioner medtages for at synliggøre handlemuligheder i forhold til kommunens globale klimaaftryk. Kommunen adresserer udledningerne i de to videregående drivhusgasregnskaber med en række tiltag og estimerer reduktionseffekterne. For at skabe en klimaneutral varmforsyning arbejder kommunen for fremtidens fjernvarmesystem baseret på vedvarende energikilder så som solvarme, store varmepumper og geotermi. Kommunen er allerede i gang, bl.a. ved at anvende overskudsvarme fra en lokal fabrik. Kommunen vil indgå i dialog med VEKS og Borup Varmeværk i arbejdet og har i tidsplanen taget hensyn til den lange levetid for de nuværende biomasseanlæg.

Mål og delmål

De fleste af kommunerne har sat reduktionsmål for deres geografiske område på linje med Klimalovens 70% målsætning i 2030 og nettonul i 2050. Fire kommuner har dog mål om at være klimaneutral før 2050. Frederiksberg Kommune vil være klimaneutral i 2030, Aarhus Kommune i 2030, Roskilde Kommune i 2040 og Helsingør Kommune i 2045.

Ud over disse overordnede mål har mange kommuner sat delmål for de enkelte sektorområder, fx øget produktion af vedvarende energi frem mod 2030.

” DK2020 har uddybet det langsigtede perspektiv i forhold til, hvad der sker efter 2029. ProjectZero fokuserer på CO₂-neutralitet i energisystemet, hvor DK2020 handler om klimaneutralitet i senest 2050 for det hele.

- Marie Grove Ingildsen, civilingeniør/byplanlægger
i Sønderborg Kommune

Årlige bindende klimamål og afbetalt klimagæld i 2050

I 2008 satte Aarhus Byråd sig et mål om at være et CO₂-neutralt bysamfund i 2030. I april 2020 vedtog byrådet en beslutning om bindende årlige klimamål. Med beslutningen forpligter byrådet sig til at igangsætte yderligere indsatser, hvis de årlige klimamål ikke nås. De årlige bindende mål baserer sig på et scenarie udarbejdet af et eksternt firma, der viser effekten af en række kendte tiltag. Udover de bindende mål vedtog byrådet samtidig udarbejdelsen af en klimastrategi frem til 2030 og en klimaplan for 2021-2024 til at realisere de bindende mål. Efter 2030 og frem mod 2050 arbejder kommunen for at afdrage på CO₂-gæld via Carbon Capture-teknologi ud fra en forståelse om, at al udledning efter 2018 er en opbygget klimagæld. For at nå sine mål har byrådet ydermere besluttet, at de kendte handlemuligheder og Carbon Capture skal prioriteres over kompensation via køb og annullering af kvoter.

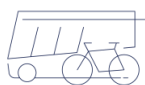
Drivhusgasregnskaber og scenariearbejde

I DK2020 har kommunerne via drivhusgasregnskaber og scenariearbejde angivet reduktionsstier frem til året for deres mål om klimaneutralitet for kommunen som geografisk område.

Kommunerne har typisk opstillet hhv. et business-as-usual-scenarie, et scenarie med effekten af klimahandlingsplanens reduktionstiltag og et scenarie for deres målsætninger. Med scenariearbejdet skabes klarhed over, hvilken reduktion der opnås med de aktuelle reduktionstiltag nationalt og lokalt, både eksisterende og de nye planlagte tiltag i DK2020.

Kommunerne er i evalueringen af projektet blevet spurgt til, i hvilken grad deltagelsen i DK2020 har bidraget til mere opdaterede og dækkende CO₂-regnskaber (se figur 1). Her har de gennemsnitligt angivet 7,6 på en skala fra 1-10. Bemærk at der med CO₂-regnskaber menes drivhusgasser bredt forstået.

Der har været metodefrihed til kommunernes arbejde med drivhusgasregnskaber og scenarier. Kommunerne har i forskellig grad anvendt konsulentvirksomheder til at understøtte arbejdet, der fx har forudsat en række antagelser til håndtering af usikkerheder om teknologiske og politiske udviklinger frem mod mållåret, men også overvejelser om den bedste anvendelse af det tilgængelige data inden for de forskellige sektorer.

Reduktionstiltag

Kommunerne har i deres klimahandlingsplaner præsenteret konkrete tiltag, der skal bidrage til opnåelse af målsætningen om klimaneutralitet. Som CAPF foreskriver, har kommunerne fokuseret særligt på de sektorer, der udgør de største kilder til udledning (se eventuelt figur 2). Herunder følger eksempler på reduktionstiltag inden for sektorerne samt for kommunen som virksomhed.

Energi og bygninger

Eksempelvis solcelleanlæg (på tag eller mark), vindmøller (hav og land), energieffektivisering og -reivering af bygninger. Desuden udfasning af olie- og gasfyr og lavtemperaturfjernvarme.

Transport og mobilitet

Eksempelvis strategier for og udrulning af ladeinfrastruktur, flere og bedre cykelstier, herunder supercykelstier. Desuden omstilling af kollektiv trafik til fossilfrie drivmidler, fremme af samkørsel, fx via apps samt optimering og omstilling af varekørsel til fossilfrie drivmidler.

Landbrug og arealanvendelse

Eksempelvis udtagning af kulstofrige lavbundsjord, skovrejsning og partnerskabsaftaler med landboorganisationer. Dertil omlægning til klimavenlige driftsformer og forsøg med biokul.

Kommunen som virksomhed

Eksempelvis energieffektivisering og reivering af kommunale bygninger, reduktion af madspild, grøn indkøbspolitik og planer for cirkulær økonomi. Desuden omlægning af kommunens bilflåde til fossilfrie drivmidler.

Aktivt arbejde for omstilling til elbiler og cyklisme

I Frederiksberg Kommune er bæredygtig mobilitet i fokus. Kommunen har mål om at være Danmarks elbilby nr. 1 og samtidig mål om at være den mest cyklende by. Visionen om at være førende elbilby stammer fra den vedtagne elbilstrategi fra 2019 og er bl.a. blevet konkretiseret i et tiltag om ladegaranti til borgere, så de kan oplade deres elbil inden for 250 meter fra deres bolig inden udgangen af 2021. Et andet tiltag fokuserer på gode parkeringsforhold for elbiler ved at reservere et antal p-pladser på offentlig vej til elbiler. Antallet skal ligge 50% over antallet af indregistrerede elbiler og plug-in hybrider i kommunen. Visionen om øget cyklisme konkretiseres med tiltag som bedre cykelstier, etablering af 1200 nye cykel p-pladser og ved, at bilparkeringsnormer sænkes for alle boligformer og erhverv. Kommunens fokus på mobilitet gælder også kollektiv transport, der elektrificeres.

Figur 1: I hvilken grad vurderes deltagelsen i DK2020 at have bidraget til mere opdaterede og dækkende CO₂-regnskaber?

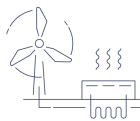
Slet ikke

1

7,6

10

I meget høj grad

Manko

Som CAPF foreskriver, har kommunerne opgjort mankoen i deres respektive målar for klimaneutralitet, forstået som den tilbageværende udledning af drivhusgasser efter at alle teknisk og økonomisk mulige tiltag er gennemført. Kommunerne har alle efter de aktuelt planlagte tiltag en manko i mållåret. Kommunerne angiver særligt transport- og landbrugssektoren som kilder til den resterende udledning.

Kommunerne har forskellige udgangspunkter i reduktionsindsatsen, og nogle sektorområder har vist sig mere udfordrende for kommunerne at reducere inden for. Eksempelvis er landbruget kilde til stor udledning, der hvor produktionen ligger, og kommuner med meget landbrug er udfordret i forhold til effektfulde tiltag pga. relativt umodne teknologier og rammebetingelserne fra nationalt niveau og EU. Også i forhold til at omstille transportområdet oplever kommunerne barrierer.

Kommunernes opgørelsesmetoder varierer, og størrelsen på deres manko kan derfor ikke sammenlignes, da der ligger forskellige antagelser og datamateriale bag.

Kommunerne skal arbejde aktivt på at reducere deres manko, og klimahandlingsplanerne skal som minimum revideres hvert 5. år, hvilket indebærer opdaterede drivhusgasregnskaber, scenarier og ajourføring af mankoen.

Fokus på transportsektoren i bredden

Lolland Kommune har i mange år haft fokus på at være førende inden for demonstrations- og udviklingsområder for vedvarende energikilder og lagringsmuligheder. Kommunen har i udarbejdelsen af "Klima- og Energiplan 2020-2050" haft fokus på at arbejde med nye og udfordrende områder, herunder transportsektoren. Med bl.a. landbrugets maskiner og fire færger udgør transportområdet en væsentlig kilde til udledningen i kommunen. Med etableringen af Femern Bælt-forbindelsen til Tyskland øges trafikken og dermed drivhusgasudledningen yderligere. Kommunen har planlagt en række tiltag, hvoraf flere allerede er i gang. Eksempelvis elektrificeres lokalbanen i samarbejde med Lollandsbanen frem mod 2030, og muligheder for indkøb af eldrevne færger undersøges i kommende udbud. Dertil kommer tiltag med fokus på omlægning til CO₂-neutrale drivmidler i vejtransporten samt på at øge alternative transportformer som delekøretøjer og ved etablering af en ny og cykelvenlig station.

Lokalt virkemiddelkatalog udarbejdet af §17 stk. 4 udvalg

Byrådet i Helsingør Kommune vedtog i januar 2020 at nedsætte et klimaudvalg (§17, stk. 4 udvalg) til at understøtte kommunens "Vision 2030" om at styrke natur, træffe bæredygtige valg og handle klimavenligt. Klimaudvalget blev nedsat for at understøtte kommunens reduktionsindsats ved at afdække og drøfte muligheder og lokale virkemidler til reduktion af virksomheders og borgers drivhusgasudledninger. Klimaudvalget har holdt 5 møder, og arbejdet er mundet ud i et lokalt virkemiddelkatalog. I arbejdet med at udvikle virkemiddelkataloget har der været fokus på boliger og bygninger, privat persontransport, kollektiv transport, samtænkning af transportformer samt den tunge transport. Nedsættelsen af udvalget havde til formål at styrke samarbejdet mellem byrådspolitikere, borgere og erhvervslivet og sikre et aktivt samarbejde om at realisere klimaplaner og indsatser.

Under arbejdet med at revidere planerne skal kommunerne holde sig opdaterede på nye teknologier og eventuelle forandringer internt i kommunerne og i deres rammebetingelser på klimaområdet.

Biomasse og globalt klimaaftryk

Kommunerne har i DK2020 også vist eksempler på videregående elementer, end hvad der har været kravet i CAPF. Eksempelvis forholder flere kommuner sig til, at forbrugsadfærd både for kommunen, virksomheder og borgere har et globalt klimaaftryk uden for kommunen som geografisk område (scope 3).

Flere kommuner har tiltag til at adressere disse udledninger, fx i offentlige indkøb eller via informationskampagner til borgerne. I Køge Kommune er der både fokus på scope 3-udledninger og på biomasse i fjernvarmen.

Biomasse defineres ifølge FN's opgørelsesmetode som klimaneutralt, men da reel bæredygtig biomasse er en begrænset ressource, anbefaler CONCITO m.fl., at biomasseforbruget i Danmark reduceres markant ift. i dag. Desuden anbefaler CONCITO, at opgørelsesmetoder ændres, så biomasse ikke defineres som klimaneutralt i fremtiden. Det er vigtigt, at kommuner og forsyningsselskaber sætter fart på omstilling til en fremtid, hvor varmeproduktion i stigende grad elektrificeres, og brugen af biomasse reduceres markant. De bør desuden forberede sig på, at der kan ske ændringer i rammevilkår og måden udledninger defineres på.

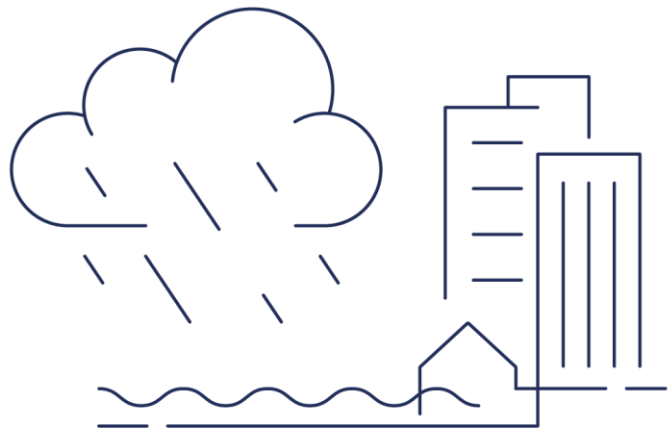
Figur 2: I hvilken grad vurderes deltagelsen i DK2020 at have bidraget til mere målrettede reduktionstiltag indenfor sektorer med de største udledninger?

KLIMA- ROBUSTHED

Ifølge CAPF skal en klimahandlingsplan anskueliggøre vejen til klimarobusthed overfor konsekvenserne af klimaforandringer både nu og på sigt. Kommunerne har derfor sat sig mål og delmål for deres klimatilpasningsindsats.

Med økonomiaftalen i 2013 forpligtede kommunerne sig til at udarbejde klimatilpasningsplaner som en del af eller et tillæg til deres kommuneplaner. Arbejdet og erfaringer med klimatilpasning har varieret fra kommune til kommune afhængigt af graden af udsathed. CAPF foreskriver, at risikoscenarierne, hvor det er muligt, bør baseres på enten lokale standardmetoder eller som minimum på et af IPCC's mellemscenarier for udledninger (RCP 4.5).

Kommunerne har således skulle sikre et opdateret datagrundlag for deres klimatilpasningsindsats. Herudover skal risikovurderingen omfatte det fulde risikobillede, herunder hele vandkredsløbet.

Klimatilpasning i samarbejde med nøgleaktør og erfaringsrigt forsyningsselskab

Allerød Kommune udviklede deres eksisterende "Handlingsplan for Klimatilpasning" fra 2017 i et tæt samarbejde med det fælleskommunale forsyningsselskab Novafos. Kommunen og Novafos har i en lang årrække samarbejdet om at klimasikre kommunens kloaksystem. Også i udarbejdelsen af "Klimaplan 2020" er der foregået en systematisk inddragelse af forsyningsselskabet, der betragtes som en nøgleaktør i forhold til klimatilpasning. Parallelt med DK2020 gennemførtes en helhedsanalyse af regn- og spildevandshåndteringen i kommunen, suppleret med analyser af klimaforandringers konsekvenser for det åbne land. Der ventes en detaljeret områdeplan klar i 2021, der både skal udpege risikoområder og anvendes i dialog med Novafos om, hvordan man i fællesskab sikrer en helhedsorienteret forvaltning af vand - på tværs af infrastruktur, vandløb og naturområder.

Kommunerne har afventet data og redskaber fra staten, der blev gjort tilgængelige ultimo 2020. I DK2020 pilotprojektet har kommunerne derfor fået mulighed for at foretage strategiske granskninger af deres eksisterende indsatser og planer for klimatilpasning og forpligtet sig til at opdatere og vedtage deres klimatilpasningsplaner senest første kvartal 2022. Da 18 ud af 20 kommuner har benyttet denne mulighed, præsenteres der i dette afsnit ikke eksempler direkte fra DK2020-arbejdet. I stedet fremhæves en række inspirerende eksempler fra kommunernes klimatilpasningsarbejde over en længere årrække, også før DK2020.

Højtstående grundvand anvendes i fjernvarmen – synergi mellem tilpasning og reduktion

Høje-Taastrup Kommune har som mål, at olie og naturgas er udfaset i alle ejendomme i kommunen i 2030 via udvidelse af fjernvarmenettet og etablering af individuelle varmepumper. Høje Taastrup Fjernvarme arbejder med omstilling til grønnere fjernvarme via bl.a. omlægning til lavtemperaturfjernvarme i dele af kommunen og varmepumper til udnyttelse af varme fra grundvandet. I Høje-Taastrup Kommune er højtstående grundvand den største udfordring ift. klimatilpasning. Udfordringen tilgås via partnerskaber med virksomheder, forsyningsselskaber, forskere og andre kommuner for at sikre innovative løsninger. I 2016-17 indledte kommunen i samarbejde med Høje Taastrup Fjernvarme et projekt, der udnytter varmen i grundvandet og samtidig sænker grundvandet. Det oppumpede grundvand ledes ind i en nyetableret eldreven varmepumpe, der forventes at dække 4% af fjernvarmeforbruget i kommunen.

Progressiv klimatilpasning med Mike Urban-modellering

Roskilde Kommune har arbejdet med klimatilpasning i mange år med særligt fokus på vand. I 2013 vedtog byrådet kommunens "Strategi for Vand og Klimatilpasning" med målsætninger baseret på grundig kortlægning og analyse af risikobilledet i kommunen fra det samlede vandkredsløb (åer, søer, fjorde, grund- og regnvand samt spildevand). I juni 2020 vedtog byrådet en ny "Vand og Klimatilpasningsplan" med 26 konkrete handlinger for perioden 2020-2023. Som den tredje handleplan i rækken bygger klimatilpasningsplanen videre på strategien fra 2013 og er udviklet i tæt samarbejde og dialog med Fors A/S, Roskilde Brandvæsen og diverse private aktører. Fors A/S anses som nøgleaktør og har været en fast del af arbejdsgruppen. Kommunens kortlægning af risiko baserer sig på Mike Urban-modellering, der tager højde for lokale nedbørs- og terræforhold, havvandstigninger samt kapaciteten i kloaknettet.

Med de strategiske granskninger har kommunerne skabt grundlag for arbejdet med at opdatere deres klimatilpasningsplaner, så de lever op til CAPF, både med hensyn til opdaterede data som grundlag for beregningen af risikoscenarier samt konsekvensanalyser, men også i forhold til at sikre de andre kerneelementer i en klimatilpasningsplan, herunder inklusion og merværdier samt samarbejde og styring.

Synergier mellem reduktion og tilpasning

Udover opdateringer og tiltag til at blive en klimarobust kommune foreskriver CAPF, at der i klimaplanlægningen er et fokus på eventuelle synergier mellem reduktions- og tilpasningsindsatser.

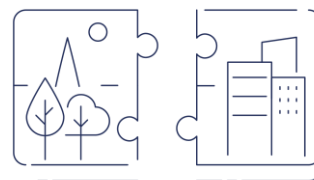
” Det er nyt, at vi skal tænke klimatilpasning samtidigt. Det har vi ikke prøvet før, selv om vi har talt om, at der kunne være synergier.

**- Jacob Skjødt Nielsen, grøn ambassadør
i Køge Kommune**

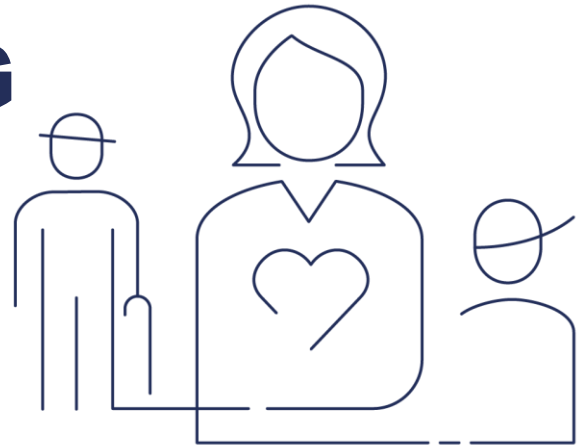
Kommunerne har i de strategiske granskninger beskrevet, at dét at tænke i synergier bliver et fokus i deres opdatering af klimatilpasningsplanerne. Kommunerne fortæller det samme i evalueringen af DK2020 pilotprojektet, hvor det også fremhæves, at det er nyt og udfordrende at samtænke reduktions- og klimatilpasningsindsatsen, der ofte er placeret forskellige steder i forvaltningen.

” Det gode ved DK2020 er, at skybrudsplanen og klimasikring er blevet koblet sammen med reduktionsindsatsen, så vigtigheden af klimatilpasning bliver tydelig.

**- Anne Adamsen, civilingeniør
i Albertslund Kommune**

INKLUSION OG MERVÆRDIER

I udarbejdelsen af klimahandlingsplanerne skal borgerne engageres, og det skal beskrives, hvilke sociale, miljømæssige og økonomiske merværdier, der forventes at følge af planernes implementering. Desuden skal planerne være med til at sikre en retfærdig fordeling af merværdierne.

Kommunerne har grebet arbejdet med inklusion og merværdier an på forskellig vis, men et fællestræk er, at de i høj grad har trukket på deres eksisterende erfaringer og måder at arbejde med merværdier. Eksempelvis har mange kommuner, der i forvejen har arbejdet med FN's Verdensmål, anvendt disse som en måde at operationalisere og arbejde med at tænke i merværdier. Flere har omsat tænkningen i sociale, miljømæssige og økonomiske merværdier til forskellige typer af bæredygtighed, der indtænkes i klimaplanlægningen.

Bæredygtig byudvikling giver merværdier for den brede befolkning

Albertslund Kommune står over for en omdannelse, hvor store dele af byen moderniseres, og nye byområder etableres. I tråd med værdierne i kommuneplanstrategien "Mere Albertslund" er bæredygtig byudvikling et tværgående element i kommunens "Klimaplan 2050". I denne er byudvikling i balance med klimaet et centralt fokus, og klimaplanen belyser en række afledte kvaliteter eller merværdier, der kommer den brede befolkning til gode, blandt andet med øget adgang til naturoplevelser, attraktivt byggeri og vand som rekreativ værdi. Samtidig har merværdiskabelsen haft til formål at tiltrække nye borgere til kommunen. Ligesom kommuneplanstrategien beror klimaplanen på et værdisæt med udgangspunkt i FN's 17 verdensmål, hvor merværdiskabelse mellem natur og øget biodiversitet, innovation, arbejdspladser og robust samfundsøkonomi samt sundhed og trivsel ligger i tråd med verdensmål 15, 8 og 3.

I evalueringen svarer kommunerne 7,3 på en skala fra 1-10 på, hvor centralt arbejdet med merværdier og afledte effekter har været i deres DK2020-arbejde (se figur 3). Det kan således siges at have været relativt centralt for kommunerne.

Jobskabelse og vækst som merværdi af klimaindsatsen

I Frederikshavn Kommune skal grøn omstilling være en vækstmotor. Ved at anvende nøgletal fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) og Fagligt Fælles Forbund (3F) har man derfor estimeret potentialet for øget beskæftigelse ved klimaplanens reduktionshandlinger. Ved en samlet offentlig/privat investering i klimavenlige projekter i 2020-2050 på 23,75 mia. kr. anslås det, at der kan skabes 485 permanente jobs. Udover disse anslås det, at der årligt vil skabes 1831 midlertidige jobs i perioden 2020-2030. Da kommunen er i gang med at revidere klimatilpasningsplanen, er beskæftigelsespotentialet for kommunens tilpasningstiltag endnu ikke opgjort. Frederikshavn Kommune har i mange år haft omstilling af energiområdet som en del af det grønne vækstspor i deres udviklingsstrategi. Med Byrådets vedtagelse af udviklingsstrategien 2020-2024 udvides det grønne spor til også at fokusere på recycling.

” Det udfordrende ved at arbejde med afledte kvalitative effekter er ikke at italesætte det eller skrive det ind i en plan. Udfordringen er, at kvalitative effekter kan være svære at måle.

**- Tina Unger, programleder
fødevarer, erhverv og bæredygtighed
i Lejre Kommune**

Figur 3: Hvor centralt har arbejdet med merværdier og afledte effekter været i jeres DK2020-arbejde?

Slet ikke 1

7,3

10 | Høj grad

Klima på skoleskemaet

Lemvig Kommune anser udbredelse og generering af viden som et vigtigt element i den grønne omstilling. De har derfor en ambition om at højne vidensniveauet i befolkningen generelt på klimaområdet, men med et særligt fokus på børn og unge. Med projektet "Klima, Teknologi og Os" sætter kommunens folkeskoler fokus på at øge teknologi-forståelsen som faglighed. På Lemvig Gymnasium uddannes i årene 2020-2023 de første klimastuderende, der som en del af deres studentereksamen vil få en række undervisningsforløb med fokus på klimaudfordringer. Som en del af det årlige klimamøde, Klimatorium, i Lemvig afholdtes i 2020 for første gang et Børnenes Klimamøde, der var et virtuelt møde med mere end 4.000 børn fra hovedsageligt 4. og 5. klasse fra hele landet. Børnenes Klimamøde vil fremadrettet være en fast del af det årlige klimamøde.

De fleste kommuner angiver, at de i forvejen har arbejdet med merværdier i kommunen, eksempelvis i forbindelse med klimatilpasningsindsatser, fx rekreative områder og natur i forbindelse med regnvandshåndtering. Flertallet af kommunerne angiver desuden, at det passer til deres eksisterende måde at arbejde på, fx dét at tænke over, at investeringer bør afkaste mest muligt værdi. En kommune angiver i forlængelse heraf, at DK2020 bidrager til at fastholde og styrke tilgangen. Det udfordrende ved at arbejde med merværdier har særligt været kvantificeringen af det, herunder til brug for sammenligning af tiltag. Desuden har det været udfordrende at vurdere, hvor stor og valid effekten skal være for at kunne tælles med. En kommune angiver, at merværdier har været et element i prioriteringen af reduktionstiltagene, mens en anden angiver, at merværdier også er væsentlige til at engagere politikere, erhverv og borgere.

Eksempler på merværdier i kommunernes klimahandlingsplaner er øget biodiversitet, mere natur og adgang hertil samt etablering af rekreative områder ved regnvandshåndtering. Desuden tænker flere kommuner i vækst- og jobpotentialer samt i kompetencedannelse i den grønne omstilling (se også nedenfor). Herudover indgår også øget sundhed, fx ved mindre luft- og støjforurening ved cyklisme og elektrificering af biler i flere af planerne.

Vækst, kompetencedannelse og uddannelse

Flere kommuner har som allerede nævnt et fokus på, at den grønne omstilling indeholder et vækstpotentiale, og at der er brug for flere grønne kompetencer. Dette kommer bl.a. til udtryk i forløb for ledige i kommunen, men der er et særligt udbredt fokus i kommunernes klimahandlingsplaner på at uddanne den næste generation til en større klimaviden og grønnere adfærd ved at sætte klima på skoleskemaet i kommunen.

Inklusion

Flere kommuner anvender social og økonomisk bæredygtighed eller FN's Verdensmål i forhold til inklusion. Nogle har vurderet alle tiltag ud fra lighed som parameter, mens andre adresserer inklusion løbende eller i et særskilt afsnit i planen. Flere tiltag har merværdier, der kommer alle byens borgere til gode, fx rekreative områder eller øget mobilitet. Andre har fokus på specifikke grupper, fx unge eller beboere i almene boligområder. Flere kommuner fremhæver omkostninger for nogle grupper af borgere ved implementeringen af planen. Eksempelvis vil udfasning af olie- og gasfyr enten via fx varmepumpeløsninger eller tilslutning til fjernvarmen betyde økonomiske omkostninger for boligejerne.

Bæredygtighedsforløb for ledige - grønne kompetencer

Med et bæredygtighedsforløb vil Randers Kommune styrke lediges og iværksætters evne til at fungere som grønne forandringsagenter i lokale virksomheder. Kommunen samarbejder med lokale virksomheder og integrerer bæredygtighedsforløbet i det nye jobcenterprojekt "Vejen til job", hvor ledige spottes og matches med relevante virksomheder med eventuel mulighed for opkvalificering. Jobcenter Randers Erhverv er en central samarbejdspartner i projektet og opkvalificeringen af ledige kan bl.a. ske i samarbejde med Erhvervsakademi Dania. Desuden vil kommunen tilpasse et eksisterende iværksætterforløb til også at omfatte bæredygtighed. Med opkvalificeringen skabes både bedre jobmuligheder for de ledige, samtidig med at der udvikles mere lokal viden om grøn omstilling og bæredygtig produktion til gavn for de lokale virksomheder.

Vi har i forvejen en tradition i Danmark for at prøve at ligestille folk, uanset hvor de bor, eller hvilken uddannelse de har.

**- Gunilla D. Ørbech, biolog
i Assens Kommune**

SAMARBEJDE OG STYRING

For at sikre indfrielsen af målsætningerne i klimahandlingsplanerne har kommunerne skullet beskrive deres egne beføjelser og kapacitet og desuden identificere relevante samarbejdspartnere og nøgleaktører, der er nødvendige at inddrage for, at planerne kan realiseres.

Styring og ledelse

Kommunernes har organiseret deres DK2020-arbejde forskelligt, både hvor det har været forankret, og hvordan byråd og politiske udvalg er blevet inddraget. Kommunerne er i forbindelse med evalueringen blevet spurgt til i hvor høj grad, det har været nødvendigt at samarbejde på tværs i kommunen. Her angiver de 8,6 på en skala fra 1-10 (se figur 4), og uddybende angiver flere kommuner, at de har samarbejdet med andre dele af kommunens organisation. For nogle har det dog særligt været forankret i Teknik og Miljø- forvaltningen med samarbejde mellem afdelinger internt i forvaltningen.

Ledelsesmæssige tiltag til omstilling

Middelfart Kommune har planlagt og indført flere ledelsesmæssige tiltag i forhold til at få klima og bæredygtighed ind i hverdags-handlingerne i kommunen. Eksempelvis et tiltag om at indlejre klima og bæredygtighed i alle kommunens sagsfremstillinger for at påvirke tankegang og beslutninger. Kommunen har arbejdet med tiltaget siden efteråret 2019. Erfaringen er ifølge klimachef Morten Westergaard, at det kræver tid, da det er nyt for dem, der laver sagsfremstillingerne. For at klæde medarbejderne på afholdes månedlige træningsmøder, hvor både borgmester og kommunaldirektøren deltager. Det gode råd til andre kommuner er at få topledelsen med, fordi det politiske lederskab i forandringen er afgørende. Et andet eksempel er, at byrådet i november 2020 vedtog, at Middelfart Kommune fra 2021 og frem skal klimavurdere budgetforslag i forhold til udledning af drivhusgasser.

Klimaambassadører i hele kommunen

I Assens Kommune har man organiseret DK2020-arbejdet i et klimasekretariat, og under hvert fagchefområde udpeget en klimaambassadør med hovedansvaret for tilhørende indsatser. Klimaambassadørerne har været klimasekretariatets indgang til de givne fagchefområder og har haft ansvaret for at bringe indsatserne ind til beslutning i de tilhørende politiske fagudvalg. Efter vedtagelsen af kommunens "Klimastrategi 2020-2050" er organiseringen med klimasekretariat og klimaambassadører til hvert fagchefområde fortsat. Klimaarbejdet er organiseret ud fra udgangspunktet om, at alle politiske udvalg, direktørområder og tilknyttede fagchefområder har et ansvar. Der er siden vedtagelsen blevet ansat en klimakoordinator til at organisere, strukturere og drive klimaarbejdet i kommunen, samt til at mobilisere og engagere til igangsættelse af klimaindsatser og til at andre tager (med)ansvar for fremdriften.

Som vigtige erfaringer fra samarbejdet internt i kommunen angiver kommunerne blandt andet, at det er vigtigt at skabe ejerskab hos alle i kommunen. Ledelsen skal bakke op og signalere, at det er en dagsorden og opgave for hele kommunen. Dertil kommer, at der bør være klare rammer i forhold til, hvordan forskellige medarbejdere skal bidrage, herunder i forhold til arbejdstid. Flere angiver, at det er nyt for mange af kommunens medarbejdere at arbejde med klima, og at det er vigtigt at være bevidste om, at det er en læringsproces.

Figur 4: I hvor høj grad har det været nødvendigt at samarbejde på tværs i kommunen?

Klimapartnerskab med landboorganisationer

I Jammerbugt Kommune har man i mange år haft dialog med landbruget, og det har hele tiden været ønsket at understøtte landbruget i at lave klimatiltag. DK2020 har givet anledning til at etablere et mere formelt og stærkt samarbejde med Agri Nord og Landbonord om at bekæmpe klimaudfordringer og arbejde sammen om konkrete emner. Flere politikere, herunder borgmesteren, har engageret sig i etableringen af samarbejdet. På nuværende tidspunkt formaliseres samarbejdet i en klimapartnerskabsaftale, der indeholder syv punkter, som parterne er enige om at samarbejde omkring. Parterne er bl.a. enige om at nedsætte en styregruppe til at udvikle processen omkring klimatiltag i samarbejdet. Allerede nu samarbejder parterne om et pilotprojekt med udtagning af lavbundsjord, der skal give kommunen og landboorganisationerne erfaring til gavn for lignende projekter.

Inddragelse af nøgleaktører og samarbejdspartnere

Kommunerne beskriver, hvordan de kan gå foran i forhold til deres egen virksomhed, men det kræver samarbejde med og bidrag fra en lang række nøgleaktører for at nå klimahandlingsplanernes mål. Ikke kun i implementeringen, men også allerede i planlægningsfasen. Kommunerne er i forbindelse med evalueringen blevet spurgt til, i hvilken grad de oplever, at de er lykkedes med at inddrage relevante aktører i klimaplanlægningen. På en skala fra 1-10 angiver de 7,5 (se figur 5), og de uddyber, at selvom året har været præget af nedlukninger, så har flere haft et stort fokus på samskabelse og inddragelse.

” Jeg kalder det at gå fra sagsbehandling til samskabelse.

**- Morten Westergaard, klimachef
I Middelfart Kommune**

Det er varierende, hvem kommunerne særligt har fokuseret på at skabe dialog og mere forpligtende samarbejder og partnerskaber med. Kommunerne har angivet i spørgeskemaundersøgelsen, hvem de har fundet vigtige at inddrage i klimaplanlægningen. Nedenfor opremses de aktører, som kommunerne har nævnt som relevante at inddrage:

- Erhvervslivet, både større virksomheder, SMV'er og tung industri
- Vidensinstitutioner og eksperter
- Borgere og civilsamfundet, fx klimaråd og grønne foreninger
- Kommunale politikere
- Medarbejdere i andre afdelinger og forvaltninger i kommunerne
- Forsyningsselskaber
- Interesseorganisationer
- Transportselskaber og andre aktører i transportsektoren
- Landbruget
- De andre DK2020-kommuner
- Konsulentvirksomheder ift. datagrundlag og kortlægning af udledning
- Nabokommuner
- Affaldsselskaber
- CONCITO

Figur 5: I hvilken grad oplever du, at I er lykkedes med at inddrage relevante aktører i jeres klimaplanlægning?

Slet ikke 1

7,5

10 I høj grad

Adspurgt til deres erfaringer med aktørinddragelsen angiver kommunerne, at de har oplevet en stor samarbejdsvillighed og interesse. Flere kommuner påpeger, at det er vigtigt at få inddraget relevante nøgleaktører tidligt i processen, fx til input til klimahandlingsplanernes tiltag. Kommunerne oplever desuden, at inddragelsen giver ejerskab og handlekraft hos de eksterne aktører i kommunen. Det påpeges dog også, at organisationer kan være lettere at engagere end borgerne i forhold til bidrag til klimahandlingerne.

Som udfordringer ved arbejdet med at inddrage relevante aktører nævnes både ressourcer og et tidspres, men også at det er en kunst, når det handler om tiltag og områder, som har uventede omkostninger og konsekvenser for de inddragede, fx udfasning af biomasse eller mindre kød i borgernes kost.

Inddragelsen og udformningen af samarbejdet varierer både fra kommune til kommune, men særligt fra aktør til aktør. Det hænger også sammen med, at kommunerne har flere roller med forskellige beføjelser: kommunen som virksomhed, kommunen som myndighed, kommunen som ejer og kommunen som facilitator.

Fællesskabet som drivkraft for klimaomstillingen

I Lejre Kommune skal grønne løsninger findes via fællesskabet og handlekraften, der karakteriserer de 49 små bysamfund. Kommunen har kernefortællingen om Lejre som "Vores Sted" og har arbejdet med bæredygtighed i mange år med satsningen "Den Økologiske Kommune". Passion for bæredygtighed og evnen til at inspirere andre ses sammen med vilje som drivkræfter for kommunens klimaomstilling. Målet er 2.000 klimamedarbejdere i kommunen og 28.000 ambassadører for klimahandling - alle borgere, foreninger og virksomheder. Klimaplanen har afsæt i "Vores Sted" og FN's 17 Verdensmål med en helhedsorienteret tilgang til udvikling, der integrerer flere bundlinjer med sociale, økonomiske og natur- og miljømæssige forhold. Klimaplanen handler om mere end reduktion af drivhusgasudledninger, da klimaomstillingen skal ske helhedsorienteret og integreret i det eksisterende liv og fællesskab i kommunen.

Kommunen som ejer

Flere kommuner beskriver, at de gennem deres rolle som ejer vil anvende ejerstrategier af fx forsyningsselskaber til at øge fokus på den grønne omstilling. Nogle kommuner har desuden samarbejdet meget tæt med deres spildevandsselskaber i forbindelse med klimatilpasningsindsatser, hvilket, de angiver, vil fortsætte i arbejdet med at opdatere deres klimatilpasningsplaner.

En klimainsats i musketérand med ProjectZero og Sønderborg Forsyning

Sønderborg Kommune har i mere end 10 år arbejdet målrettet på at blive en CO₂-neutral kommune. Arbejdet i DK2020 samt implementeringen af klimahandlingsplanen er organiseret i et partnerskab med ProjectZero og Sønderborg Forsyning, hvis bestyrelser har bekræftet "musketéranden" i partnererklæringer. ProjectZero stiftedes i 2007 og er et offentligt-privat partnerskab mellem Sønderborg Kommune og en række væsentlige aktører med en vision om at reducere Sønderborgområdets udledning fra energisystemet til nul i 2029. Ifølge Peter Rathje er DK2020-projektets holistiske tilgang et godt match med Sønderborgs eksisterende og ambitiøse ProjectZero-projekt. Ligesom DK2020 handler ProjectZero ikke om at skalere én slags løsning til at realisere nuludledning i 2029. DK2020-styregruppens ambition er, at DK2020 Sønderborg-projektet fremadrettet vil styrke områdets allerede ambitiøse klimainsatser.

” **Et konkret godt råd er at få noget handling ind i partnerskabsaftalerne med virksomheder.**

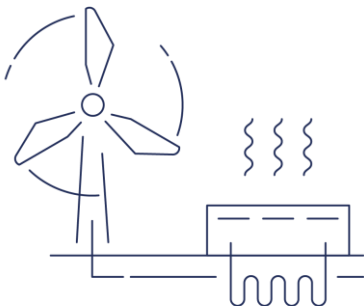
- **Gunilla D. Ørbech, blog
i Assens Kommune**

Energi- og klimaforum vokser ud af eksisterende erhvervssamarbejde

Fredericia Kommune har arbejdet med klima i mange år, og med DK2020 blev arbejdet med at udvikle en klimaplan udvidet med en projektleder med erfaring fra samarbejdet med virksomhederne i kommunen. Virksomheder udgør en væsentlig kilde til kommunens udledning, og området blev et centralt fokus i kommunens DK2020-arbejde og i organiseringen af dette. Kommunens eksisterende samarbejde med virksomheder via erhvervsorganisationen Business Fredericia blev koblet til DK2020-arbejdet, og kommunen kunne understøtte organisationens arbejde med at udvikle et erhvervsnetværk med fokus på energi og klima. Det har udmøntet sig i et nyt energi- og klimaforum for erhvervsaktører med fokus på, hvordan den grønne omstilling kan være med til at løfte Fredericia og skaffe arbejdspladser og vækst til virksomhederne og samtidigt bidrage til lavere CO₂-udledning for Fredericia Kommune som geografisk område.

” Vi har mødt stor velvillighed fra landbruget. De har været meget åbne og imødekommende og vil gerne i gang med handling nu.

- **Arendse Dahlstrøm-Kronborg, klimakoordinator i Jammerbugt Kommune**

Partnerskaber

Som en måde at engagere bl.a. virksomheder og landbruget i kommunens klimaindsats har flere kommuner skabt mere formaliserede partnerskaber, hvor kommunen og samarbejdspartnerne forpligter hinanden på at arbejde for grøn omstilling.

Borgere og civilsamfund – klimaråd og uddannelse

Kommunerne har ligeledes haft et stort fokus på at engagere borgerne på den grønne dagsorden. I klimahandlingsplanerne indgår en række af forskellige tiltag med dette formål. Fx havde flere kommuner i forvejen borgerhuse, der kan agere grønne platforme for inddragelsen af borgerne. Flere kommuner har som allerede nævnt haft et særligt fokus på uddannelse og at udbrede viden, herunder blandt børn og unge i kommunen i folkeskoler mv. Flere kommuner havde eller har etableret klimaråd, borgerting eller udvalg som mere direkte kontaktoverflader mellem borgere og kommunale politikere.

Forankring i politiske udvalg

Det er vigtigt for Klimaudvalget (§17 stk. 4 udvalg) i Vejle Kommune, at klimaindsatsen forankres på tværs af alle politiske udvalg. Derfor satte Klimaudvalget alle 10 politiske udvalg i gang med at lave egne klimahandlingsplaner. De 10 nu godkendte klimahandlingsplaner viser et mangfoldigt billede af, hvordan man vil gribe klimaindsatsen an i hvert udvalg. Børn & Unge arbejder med #greenteam af unge klimambassadører og klimahaver i skoler og institutioner. På senior- og voksenområderne arbejdes med bl.a. forbrug, kørsel og madspild på de enkelte bosteder, og i Kultur vil man arbejde med bæredygtig kulturproduktion. Udvalget for Lokalsamfund og Nærdemokrati har udloddet midler til en landsby, der vil være klimalandsby, og Teknisk Udvalg og Natur- og miljøudvalget skal i gang med de store klimaindsatser om energi, transport, landbrug og byggeri. Økonomiudvalget står for grøn indkøbspolitik, partnerskaber med erhvervslivet, grøn turisme og ledelse af bæredygtighed for kommunens medarbejdere.

LÆRING FRA DK2020

Som det fremgår af afsnittene ovenfor, har DK2020 bragt erfaringer og læring med sig. Læringen i DK2020 for de fire nøgleelementer opsummeres herunder.

Klimaneutralitet

- Kommunerne har forpligtet sig på Parisaftalens mål, men også formuleret egne delmål inden for de forskellige sektorer.
- Kommunerne har planlagt en bred vifte af reduktionstiltag, men de har fortsat en manko i deres respektive målar for klimaneutralitet. For reduktion af mankoen kræves modning af teknologier, innovation og de rette rammebetingelser, men også fortsat ambitiøs og målrettet klimahandling og tilegnelse af viden i kommunerne.
- Arbejdet med drivhusgasregnskaber og scenarier indeholder udfordringer ift. anvendelse af datagrundlaget samt i forhold til antagelser og usikkerheder i scenariearbejdet.

Klimarobusthed

- Mange kommuner har foran sig at opdatere deres klimatilpasningsindsats. De har foretaget strategiske granskninger og politisk forpligtet sig til, at opdateringerne lever op til CAPF, herunder ift. risikovurderinger og konsekvensanalyser, tænkning i synergier, inddragelse og samarbejde samt tænkning i merværdier.
- Det er for mange af kommunerne nyt at arbejde med det fulde risikobillede, herunder det samlede vandkredsløb.

Inklusion og afledte effekter

- Det har været udbredt blandt kommunerne at arbejde med merværdier inden DK2020.
- I arbejdet med klimahandlingsplanerne har kommunerne i høj grad trukket på eksisterende erfaringer og måder at indtænke merværdier i planlægningen, fx via FN's Verdensmål.
- DK2020 har bidraget til at fastholde et fokus på den bredere tilgang til planlægning med fokus på både sociale, økonomiske og miljømæssige værdier.
- Kommunerne angiver, at det svære ikke har været tænkningen i merværdier, men nærmere at skulle kvantificere dem, fx til brug i prioriteringen af tiltag.

Samarbejde og styring

- Klima er en opgave for hele kommunen, og det kræver ledelsesmæssig og politisk prioritering.
- Kommunerne kan og vil gerne gå foran, men det er nødvendigt at engagere borgerne og andre relevante aktører via partnerskaber og forpligtende samarbejder for at kunne nå reduktions- og tilpasningsmålene.

” DK2020-projektet har sat en næsten national bevægelse i gang, som jeg i min vildeste fantasi ikke havde forestillet mig.

- Pelle Lind Bournonville,
projektchef, Byernes
Klimaindsats, Realdania

” DK2020 har bragt viden i spil og vist, hvad det vil sige at være en ambitiøs kommune på klimadagsordenen.

- Christian Peter Villefrance Ibsen,
direktør i CONCITO

**I FODSPORENE PÅ
DK2020**

DK2020 SOM FÆLLES PLATFORM

I DK2020 har kommunerne både skabt klimahandlingsplaner og indsatser, der kan inspirere. Samtidigt er der også skabt et særligt samarbejde og fællesskab mellem de 20 danske kommuner på klimaområdet. Sidenhen er 74 kommuner påbegyndt udviklingen af lignende klimahandlingsplaner, og fællesskabet udvides og bliver endnu større.

” **DK2020 har været med til at skabe en ramme for at møde ligesindede, hvor de ambitiøse kommuner kan være ambitiøse. Her kan man sætte borgmestre sammen, og det er unikt.**

- Morten Westergaard, klimachef i
Middelfart Kommune

Kommunerne er blevet spurgt til, hvordan samarbejdet mellem dem har fungeret i DK2020. På en skala fra 1-10, hvor 1 er dårligt og 10 er godt, har de angivet 7,6 (se figur 6). Kommunerne har været inddelt i peergrupper, men det er særligt det mere uformelle samarbejde og sparring, som kommunerne fremhæver i evalueringen. Flere kommuner angiver, at samarbejdet mellem kommuner er styrket med DK2020, der bl.a. har styrket den fælles interessevaretagelse. Andre fremhæver, at de i forvejen havde regionale samarbejder, som dog også beskrives som konsoliderede.

Figur 6: Hvordan har samarbejdet mellem kommunerne i DK2020 pilotprojektet fungeret?

” **Jeg har savnet noget, hvor man kunne spejle sig i andre kommuner og sige, vi gør noget fælles her. Det har DK2020 gjort. Det har givet os en fælles platform.**

- Arendse Dahlstrøm-Kronborg, klimakoordinator
i Jammerbugt Kommune

Helt fra starten har det været ambitionen at skabe et netværk af peerbaseret sparring mellem kommunerne på klimaområdet. Flere kommunerne angiver, at de har fundet stor inspiration hos andre kommuner, der sidder med lignende problemstillinger som dem selv. Samarbejdet i DK2020 beskrives af flere kommuner som bidragende til større viden i klimaarbejdet, men også bidragende til øget sparring om arbejdet med at udarbejde klimahandlingsplaner ud fra den fælles ramme i form af CAPF. Helt konkret beskriver DK2020 projektlederne, at de nu kender hinanden og ved, hvem de kan sparre med.

” **DK2020 har givet nye relationer, og vi har fået konsolideret eksisterende relationer med andre kommuner.**

- Anja Schaumburg, bæredygtighedskonsulent
i Fredericia Kommune

DK2020- KOMMUNERNES GODE RÅD

Vi har i forbindelse med evalueringen af DK2020 pilotprojektet spurgt kommunerne om deres gode råd til andre kommuner, der skal lave lignende klimahandlingsplaner. Disse råd har vi samlet til nedenstående 7 punkter. Rådene kan også inspirere bredere end DK2020 til andre lokale politiske myndigheder og enheder, der vil udvikle pariskompatible klimahandlingsplaner.

1) Hav mod

Både udarbejdelsen af klimahandlingsplaner og den efterfølgende realisering er en stor og ny opgave, og ifølge frontløberkommunerne i DK2020 skal man som kommune være modig. Det gælder både i opbygningen af viden og erfaringer med nye tiltag, men også i forhold til omstilling af måden kommunen arbejder med klima på. Ikke mindst gælder det også i forhold til at kaste sig ud i dialog og indgåelse af partnerskaber med relevante aktører. Kast jer ud i det er budskabet fra kommunerne i DK2020.

” **Sørg for at engagere både politikere, chefer og medarbejdere. Motivation og engagement er det vigtigste, så man kan være et samlet hold.**

- **Arendse Dahlstrøm-Kronborg, klimakoordinator i Jammerbugt Kommune**

2) Del og inspirér

En klar opfordring fra flere af de 20 første DK2020-kommuner er, at de nye kommuner skal hente inspiration og læring fra pilotkommunerne, både fra de færdige klimahandlingsplaner, men også ved at hive fat i kommuner, der har stået med sammenlignelige problemstillinger. Derudover opfordres der til, at de nye kommuner deler deres erfaringer og viden med hinanden også. Sparring og videndelingen er både processuel, fx i forhold til forståelse af CAPF som ramme, men også i forhold til hvilke klimatiltag, der har fungeret for andre.

” **Tag fat i en af os gamle [pilotkommuner], for vi har jo været der.**

- **Anja Schaumburg, bæredygtighedskonsulent i Fredericia Kommune**

3) Find ildsjæle og skab et stærkt ejerskab

Flere kommuner understreger, at det kræver ildsjæle internt i kommunen til at skabe fremdrift i klimaplanlægningen samt i realiseringsfasen. Derudover bemærker kommunerne, at det er vigtigt at prioritere inddragelse af det politiske niveau, da klimaindsatsen kræver 100% opbakning.

” **Find ildsjæle blandt medarbejderne, som kan drive processen fremad.**

- **Anne Adamsen, civilingeniør i Albertslund Kommune**

GODE RÅD FORTSAT

4) Klima skal ind i maskinrummet

Udover ildsjæle og politisk prioritering er det ifølge flere af kommunerne afgørende, at klima kommer helt ind i maskinrummet i kommunen. De påpeger, at er nødvendigt at engagere og skabe ejerskab bredere i kommunens organisation. Klima skal forstås som en opgave for hele kommunen.

” **En klimaplan skal helt ind i maskinrummet. Klima handler om mere end det tekniske område og bliver nødt til at blive integreret i alt det liv, som kommunen er en del af og som derfor er et ansvarsområde for borgmesteren og kommunaldirektøren.**

- **Tina Unger, programleder fødevarer, erhverv og bæredygtighed i Lejre Kommune**

5) Sæt ressourcer af og opbyg kompetencer

Udover politisk og ledelsesmæssig prioritering bør der ifølge kommunerne sikres de ressourcer, som det kræver både at udvikle klimahandlingsplanerne, men også til at udføre det planlagte i realiseringsfasen. I udarbejdelsen af klimahandlingsplanerne er bl.a. aktørinddragelse noget, der bør sættes tid af til.

” **Et godt råd til andre kommuner: Sæt midler af, så der er nok ressourcer til medarbejdere. Lad være med at bruge alle pengene på konsulentbistand, men få inhouse viden, der bagefter kan bruges til at følge op på tingene.**

- **Jacob Skjødt Nielsen, grøn ambassadør i Køge Kommune**

6) Engager relevante aktører

Aktørinddragelsen er central i DK2020, og kommunerne har flere råd relateret hertil. Flere kommuner påpeger, at man skal inddrage aktører tidligt i processen, gerne allerede i idégenereringsfasen. Der bør være en tæt kobling mellem indsatser og eventuelle partnerskaber, og hvis muligt bør handling skrives ind i partnerskabsaftalerne. Det er vigtigt at lytte til ønsker, behov og ideer hos de andre aktører.

7) Ejerskab og klarhed forud for implementering

Allerede i planlægningsfasen skal der være en bevidsthed om implementeringsfasen. Ifølge kommunerne skal der skabes ejerskab hos de aktører, der skal bidrage til at realisere planerne, både internt i og eksternt fra kommunens egne forvaltninger. Der skal være en klarhed over, hvem der skal arbejde videre med hvilke tiltag i implementering, og hvordan der sikres fremdrift og opfølgning.

PLANERNE I PRAKSIS

FRA PLAN TIL HANDLING

Efter politisk vedtagelse og godkendelse skal klimahandlingsplanerne realiseres. Der er i CAPF et fokus på, at klimaplanlægningen skal lægge sporene for implementeringen, særligt i forhold til tiltag på kortere sigt. Derfor har kommunerne både udarbejdet tidsplaner, beskrevet de nødvendige økonomiske ressourcer og identificeret barrierer for implementeringen af de planlagte tiltag i klimahandlingsplanerne.

” Den store opgave er nu at få klimaplanerne ud i samfundet. Ud til overvejelse, diskussion, ejerskab og handling. Man skal føle, at hånden er på kogepladen og gøre noget, der batter. Nødvendighed opstår, når folk kan se og mærke hvorfor.

- Søren Hermansen, direktør for Samsø Energiakademi

Kommunerne er i evalueringen af projektet blevet spurgt til i hvilken grad, de er klædt på til at implementere deres klimaplaner. Her angiver de 8,2 på en skala fra 1-10, hvor 10 angiver i høj grad (se figur 7). Kommunerne ser således sig selv som godt klædt på til realiseringsfasen. Uddybende tilføjer flere kommuner, at arbejdet med at føre planlagte tiltag ud i livet allerede er i gang. Det fremhæves dog også, at det er en stor opgave, der også er afhængig af andre aktører.

Figur 7: I hvilken grad føler I jer klædt på til at implementere jeres klimaplan?

Udfordringer og forudsætninger

Kommunerne er klædt på til implementeringen, men de angiver også en række udfordringer og forudsætninger for, at implementeringen kan lykkes. Det fremhæves af kommunerne, at der er behov for de rette rammevilkår både ift. national lovgivning og fra EU, samt at der på flere områder er brug for national koordinering, fx på transportområdet. Flere kommuner nævner økonomien som en potentiel udfordring, når tiltagene skal finansieres. Desuden er det en forudsætning, at alle medarbejdere engageres.

Det er også afgørende at engagere civilsamfundet, men det kan være en udfordring. Implementeringens fremdrift vil derudover afhænge af, hvordan forskellige teknologier modnes, fx CCS/CCU og Power-to-X. Flere fremhæver, hvordan det er en helt afgørende

forudsætning at opretholde opmærksomheden og prioriteringen af det hen over den lange tidshorisont, hvor der vil være skiftende byråd og politiske dagsordener.

Monitorering og evaluering i implementeringsfasen

Kommunerne har fastsat procedurer for monitorering og evaluering af fremskridt i deres implementering af klimahandlingsplanerne. Kommunerne har fastlagt sådanne procedurer forskelligt, men et fællestræk er opdateringer af drivhusgasregnskaber, enten årligt eller hvert andet år. Procedurerne for evaluering og opdatering af planerne varierer, men oftest har kommunerne valgt en fireårig kadence, så nye byråd og kommunalbestyrelser forelægges opdaterede klimahandlingsplaner til politisk behandling og vedtagelse.

” At lave klimaplanen har været en meget stor kommunikationsopgave. Nu hvor vi skal gå fra plan til handling er kommunikationen mellem borgere, interessenter og politikere en afgørende faktor for at komme i mål.

- Lisbet Wolters, stadsarkitekt og klimachef i Vejle Kommune

DK2020 SÆTTER SIT PRÆG

Med de første 20 kommuners nu vedtagne og godkendte klimahandlingsplaner og endnu 74 kommuner i gang med at udarbejde pariskompatible klimahandlingsplaner, sætter DK2020 sit præg på både den danske og den internationale klimaindsats.

Den danske klimaindsats

I evalueringen er kommunerne blevet spurgt til, hvad DK2020 betyder for kommunernes rolle i den danske klimaindsats. Hertil lyder svarene, at DK2020 har rykket kommunernes klimaindsats og højnet ambitionsniveauet. Der er skabt endnu større politisk ejerskab, vilje og handlekraft. Der er også kommet nationalt fokus på DK2020 og på kommunerne som nøgleaktører på klimaområdet. Med DK2020 er der potentiale for at præge rammevilkårene for kommunernes bidrag til den danske klimaindsats, herunder at udpege lovgivningsmæssige barrierer, der med fordel kan justeres. En af besvarelserne lyder, at hver kommune har 1/98 del af ansvaret for Danmarks klimaindsats.

” Med nu 94 deltagende danske kommuner er DK2020 godt på vej til at blive den nye nationale klimaplatform for kommunernes omstilling og samarbejde.

- Peter Rathje, direktør
for ProjectZero

Den internationale klimaindsats

DK2020 har også potentiale til at sætte præg på den internationale klimaindsats, da Danmark med projektet er det første land i verden, hvor et flertal af de lokale politiske myndigheder anvender C40s standard for pariskompatible klimaplanlægning.

” Realdania gik ind i projektet ud fra en idé om, at der ville være masser af international viden, der kunne trækkes til Danmark. Men også viden fra Danmark, der kunne eksporteres ud i C40 netværket for at accelerere den internationale grønne omstilling og fremme danske interesser.

- Pelle Lind Bournonville, projektchef,
Byernes klimaindsats, Realdania

Kommunerne har gjort og vil fortsat gøre sig erfaringer med at anvende C40s standard i en kommunal kontekst og i mindre enheder, der kan inspirere og vise, hvordan det kan lade sig gøre for andre lokale politiske myndigheder verden over.

” De første 20 kommuner bliver jo en del af de førende byer til COP26, og vi er kun lige begyndt på at se på, hvilken viden DK2020 kan bringe ud i verden. DK2020 er kort sagt også en pilot globalt set.

- Christian Peter Villefrance Ibsen,
direktør i CONCITO

Udover at inspirere kan DK2020 også være med til at understrege betydningen af transnationale aktører på klimaområdet. Frem mod COP26 sætter C40 Cities som partner i FN-kampagnen Race to Zero fokus på at mobilisere byer for at opbygge momentum op til de statslige klimaforhandlinger. Næsten alle DK2020-kommuner har tilmeldt sig Race to Zero.

” Når kommuner kan, når virksomheder kan, og når byer kan – hvorfor skulle stater så ikke også kunne?

- Simon Kjær Hansen, tidligere
Managing Director,
Climate Solutions and Networks, C40 Cities
Climate Leadership Group

ANBEFALINGER

CONCITOS ANBEFALINGER

I 2019 foretog CONCITO en kortlægning af kommunernes klimaplanlægning, hvad angår reduktionsindsatsen, som den tog sig ud, inden DK2020 var slået igennem. Analyse af kortlægningens resultater gav anledning til at opstille fem anbefalinger til at styrke indsatsen væsentligt fremover. Nu har 20 kommuner udarbejdet og vedtaget klimahandlingsplaner, der er godkendt ud fra C40s standard. De har vist, hvad der er muligt som klimaambitiøse kommuner, og det er blevet tydeligere, hvor der fortsat er plads til at skærpe den kommunale indsats og forbedre rammebetingelserne herfor. På den baggrund har CONCITO genbesøgt de tidligere anbefalinger og kommer her med et opdateret bud på, hvad der skal til for at understøtte og videreudvikle kommunernes bidrag til den danske klimaindsats.

1) Bedre rammebetingelser for kommunernes klimainitiativer

- Der bør foretages en gennemgang af relevant lovgivning og regulering med henblik på at skabe de bedst mulige rammebetingelser for kommunernes klimaindsats. Gennemgangen skal ske i tæt samarbejde med kommunerne og med udgangspunkt i deres erfaringer.
- I DK2020 har kommunerne identificeret konkrete barrierer for implementering af deres klimahandlingsplaner. Rammebetingelser er en central udfordring, særligt på områderne transport og landbrug.
- På transportområdet ønsker mange kommuner bedre muligheder for at fremme elbiler gennem medvirken til at sikre tilstrækkelige opladningsmuligheder. Kommunerne har også meget begrænsede muligheder for at anvende intelligente afgifter ift. kørsel og parkering. Omstilling af især den tunge transport kunne desuden fremmes, hvis der blev åbnet mere for etablering af miljø- og nulemissionszoner.
- På landbrugsområdet står jordfordeling og udtagning af lavbundslande højt på klimadagsordenen. Kommunerne kan spille en vigtig rolle som facilitator, men der er behov for højere fart på udtagningen af organiske jorde og dertil øget finansiering af arbejdet, herunder kompensation for udtagning af jorde. Der skal være en klarhed om, hvad kommunernes rolle skal være i forbindelse med udtagningen.

2) Klimaplaner for alle kommuner

- Alle kommuner bør have en klimahandlingsplan, der understøtter Parisaftalen. Klimahandlingsplanerne skal indeholde ambitiøse mål og konkrete indsatser for de områder, hvor kommunerne kan spille en nøglerolle. Planerne skal udvikles med inddragelse af borgere og indgåelse af partnerskaber og forpligtende samarbejder med nøgleaktører.
- Det er vigtigt, at kommunerne benytter alle muligheder for at samarbejde om sparring og udvikling af klimaindsatsen, herunder gennem DK2020 og andre tværkommunale og fælles initiativer.
- Det ville være hensigtsmæssigt for den samlede indsats og koordinering, at kommunernes udarbejdelse af pariskompatible klimahandlingsplaner fremover blev gjort obligatorisk som led i lovgivning eller politiske aftaler.

3) Markant løft af datagrundlaget for kommunernes klimaindsats

- Staten skal sikre, at kommunerne har adgang til opdaterede data og fremskrivningsværktøjer som grundlag for deres klimaindsats. Over de seneste år er eksempelvis data til brug i klimatilpasningsindsatsen blevet forbedret og opdateret. Der er dog fortsat mangler i forhold til opdaterede data for bl.a. landbruget, transporten og muligheden for fremskrivninger. Kommunerne og staten bør i den forbindelse samarbejde om at skabe mere ensartede klimaregnskaber og standarder for afrapportering.
- Der bør skabes data- og metodegrundlag for opgørelse af kommunernes forbrugsbaserede emissioner på kommunalt niveau med henblik på at styrke kommunernes indsats for at understøtte klimavenlig livsstil, virksomhedernes kædeansvar og kommunernes egne indkøbs- og anlægsaktiviteter.
- Der bør derudover samarbejdes om udvikling af handlingsorienterede klima-indikatorer, fx om klimabevidsthed og -adfærd hos borgere og virksomheder i kommunen, da dette kan bruges til at målrette klimaomstillingen lokalt og samtidig understøtte realisering af Klimalovens mål.

4) Løbende monitorering og evaluering af kommunernes klimaplaner

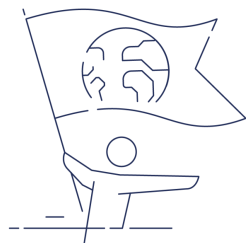
- Kommunerne bør udarbejde og offentliggøre klimaregnskaber hvert år.
- Kommunerne bør evaluere effekten af klimaindsatsen og vurdere fremdrift og behov for ændringer som følge af ændrede forudsætninger, rammebetingelser, nye teknologier og lignende minimum hvert 5. år. Det kan også være i midten af hver byrådsperiode eller forud for revision af kommuneplanen.
- Det anbefales, at der udvikles en fælles platform for rapportering, monitorering og evaluering, som sikrer, at de bedste løsninger og erfaringer deles på tværs af landet. Udover gensidig erfaringsudveksling kan platformen sikre relevante aktørers mulighed for at understøtte løbende med ny viden bredt i den kommunale klimaindsats.
- Den løbende monitorering og evaluering bør anvendes aktivt til at sikre fremdrift og fastholdelse af klimaambitioner på tværs af skiftende byråd.

5) Løbende udvikling og anvendelse af ny viden om virkemidler

- Kommunernes klimaindsats bør fortsat understøttes med viden om virkemidler, særligt indenfor sektorer, der er nye eller udfordrende for kommunerne at arbejde med, eller hvor der fremkommer nye løsningsmuligheder.
- Kommunerne bør i deres løbende revision af klimaplanen forpligte sig til at følge ny viden om virkemidler, der bør inddrages i revisioner af klimahandlingsplaner, så planerne er opdaterede ud fra nyeste viden og teknologi. Det løbende udviklings- og vidensspor er afgørende i kommunernes arbejde med at reducere deres manko.

6) Ambitiøs klimaledelse og politisk fællesskab i implementeringen

- Det politiske lederskab er afgørende for kommunernes bidrag til at nå danske klimamål og bør derfor fastholdes og konsolideres hele vejen gennem udarbejdelse, implementering og videreudvikling af klimaplanerne.
- Det anbefales at gøre DK2020 Klimaalliancen til en central platform for et fælles politisk fokus på den kommunale klimaindsats og for samarbejde for bedre rammevilkår for kommunernes klimaindsats, herunder national lovgivning og datagrundlag.
- Der bør være åbenhed og handlepligt for kommuner i Klimaalliancen, hvor kommunerne skal leve op til et 'følg-eller-forklar' princip. Såfremt de ikke kan leve op til egne mål eller gennemføre vedtagne indsatser, skal kommunerne stå på mål over for peers og fagfolk. Dette skal bruges til at finde nye løsninger på klimaudfordringerne.

En stor tak

skal lyde til de første 20 deltagende kommuner i DK2020, herunder for deres bidrag til denne erfaringsopsamling og evaluering. Desuden tak til Realdania for at tage initiativ til DK2020 pilotprojektet. For deres faglige bidrag og inspiration til projektet skal også lyde en tak til C40 Cities. Endelig en tak til projektets styregruppe bestående af Pelle Lind Bournonville (Realdania), Simon Kjær Hansen (C40 Cities) og Christian Peter Villefrance Ibsen (CONCITO) for deres ledelse af DK2020 pilotprojektet.

DK2020 er en vigtig klimafront

i den danske klimaindsats, og kommunerne har markeret sig som centrale aktører, der leverer og bidrager til opnåelsen af Klimalovens mål. Med projektet har den kommunale klimaplanlægning rykket sig. En udvikling, som det er afgørende at holde fast i. Kommunerne skal fortsat videreudvikle både deres egen klimaindsats og det tværkommunale samarbejde for at holde hinanden op på ambitionsniveauet og skabe ny vigtig viden sammen. Vi glæder os til det videre samarbejde i DK2020 – Klimaplaner for hele Danmark.

METODE

METODE

Denne publikation er udarbejdet i forbindelse med evalueringen af DK2020 pilotprojektet i foråret 2021. Formålet har været at opsamle erfaringer og viden til brug i det videre DK2020 – Klimaplaner for hele Danmark samt præsentere de første 20 kommuners erfaringer til inspiration for både nationale og internationale byer og kommuner.

Publikationens indhold baserer sig på pilotkommunernes klimahandlingsplaner og tilhørende materiale, en spørgeskemaundersøgelse blandt pilotkommunerne og interviews med udvalgte projektledere og projektets styregruppe. Herunder udfoldes nærmere om dataindsamling.

Spørgeskemaundersøgelse

Der er i april 2021 blevet foretaget en spørgeskemaundersøgelse blandt alle 20 kommunale projektledere i DK2020 pilotprojektet.

Svarprocenten for spørgeskemaundersøgelsen er 95% med 19 respondenter ud af en population på de 20 DK2020 pilotkommuner.

Kommunerne er blevet spurgt til 8 emner i spørgeskemaundersøgelsen: Deltagelsen i DK2020, Climate Action Planning Framework, arbejdet i DK2020, samarbejdet med CONCITO, samarbejdet i kommunen, resultater, implementering og samarbejdet med andre kommuner i DK2020.

Interviews og citater

Der er foretaget interviews med projektledere i 8 kommuner, der blev udvalgt ud fra et ønske om at belyse en bred vifte af erfaringer fra kommuner med forskellige fokusområder og karakteristika. Det drejer sig om følgende kommuner:

- Albertslund Kommune
- Assens Kommune
- Fredericia Kommune
- Jammerbugt Kommune
- Køge Kommune
- Lejre Kommune
- Middelfart Kommune
- Sønderborg Kommune

Desuden er der foretaget interviews med projektets styregruppe bestående af Pelle Lind Bournonville (Realdania), Simon Kjær Hansen (C40 Cities) og Christian Peter Villefrance Ibsen (CONCITO) med et fokus på deres betragtninger og refleksioner om DK2020 pilotprojektet.

Udover de interviewede er der indhentet citater fra Peter Rathje, direktør for ProjectZero, Lisbet Wolters, stadsarkitekt og klimachef i Vejle Kommune samt Søren Hermansen, direktør for Samsø Energiakademi.